

Jose Šibalin dobitnik priznanja „Nagrada za narodnosti”

Foto: Zsolt JUHASZ / ME.GOV

3. stranica

Intervju s predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem 4. i 5. stranica

HOŠIG-ovi maturanti

10. stranica

XIII. Međunarodna utrka „Mura”

14. stranica

Dobar primjer

Kako bi netko bio dobar primjer, treba imati jasnu sliku o tome u što vjeruje i što želi postići. I hrvatska zajednica u Mađarskoj samo je tako uspjela očuvati svoj identitet, jezik, tradicije i kulturu, tako što su mnogi njezini pripadnici vjerovali u to i uz dobru volju radili na tome. Oni koji profesionalno rade na tom polju trebali su i trebaju više doprinositi razvitku te zajednice, možda u neku ruku biti uzori, primjeri, kako bi i drugi bili entuzijasti, kako bi i oni koji se time ne bave profesionalno smatrali njihov trud pozitivnim i priključili se u skladu sa svojim mogućnostima. Naravno, ima i onih koji ne rade profesionalno na narodnosnom polju, a ipak se svojim primjerom istaknu, oko sebe okupljaju ljude i, vjerujući u snagu svoje zajednice, čine vrlo mnogo. Sjetimo se onih članova zajednice koji su cijeli život radili nešto sasvim drugo u životu, bili zaposlenici na mađarskom polju, a ipak nisu zaboravili odakle su krenuli, nisu zaboravili na svoju zajednicu, pa su i na tome polju pronašli mogućnosti kako bi je mogli promovirati, odnosno na koji bi joj način mogli pomoći. Hvala Bogu, mogla bih navesti mnoštvo dobrih primjera u kojima pripadnici hrvatske narodnosti i uz to zaposlenici mađarskih ustanova ili poduzeća čine tako, primjerice ima onih koji su pokrenuli učenje hrvatskoga jezika u određenoj ustanovi, povezali mađarsku ustanovu ili organizaciju sa sličnim ustanovama i organizacijama iz matične domovine i njegovali izvrsnu suradnju ili bili voditelji društava. Sjetimo se samo voditelja hrvatskih civilnih organizacija koji, ne mareći za svoje vrijeme, ulažu energiju u organiziranje hrvatskih priredaba i njegovanje hrvatske kulture. Kako i zašto ti članovi zajednice uspijevaju još i to raditi uz sve svoje svakodnevne obveze? I oni su nekad imali svoje primjere, uzore, koji su vjerovali u budućnost hrvatske zajednice, koji su pokazali primjer svojim nesebičnim radom, koji su se brinuli za njih, pokazali odanost svojoj zajednici i uvjerali ih da su i oni vrijedni članovi te zajednice te da računaju na njih. Nadamo se da će slijed dobrih primjera nastaviti, da će novi naraštaji također uočiti dobre primjere i slijediti ih, no želimo li to, trebamo biti i mi sami dobri primjeri te i sami vjerovati u budućnost zajednice.

Beta

Glasnikov tjedan

„Franci, znaš li ti uopće plesati?“. Upitao je djeda kako se pleše, a on mu je odgovorio: „Gledaj plesače, ali im ne gledaj noge, nego lica. Kako im idu noge, tako im ide i glava.“

U veljači smo, mjesecu tijekom kojeg u javnom životu prevladavaju balovi, prela i maškaranja. Nije drukčije ni u zajednicama Hrvata u Mađarskoj od Bačke do Gradišća. Gotovo sve mjesne hrvatske samouprave u Bačkoj organiziraju prela i balske veselice. Ima vikenda, kao što je bio prošli, kad se na četirima mjestima održalo prelo, bal u organizaciji hrvatskih mjesnih samouprava: u Kalači, Gari, Aljmašu i Santovu. U Sambotelu je održan županijski bal Hrvata Željezne županije za koji su ove godine bili zaduženi Hrvatska samouprava Sambotela, Društvo sambotelskih Hrvatov te sam Grad Sambotel. Najveći je to bal gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj. Uz bogati kulturni program otvorenja bala goste su u Sambotelu zabavljala tri orkestra. Hrvatski školski centri u Sambotelu i Santovu sa svojim učenicima sudjelovali su u programu otvorenja bala s pjesmom i plesom. Time su promovirali svoju školu i rad koji se u njoj odvija. Ako smo već kod orkestrara, za balsko raspoloženje u Santovu brinuli su se „Bereški tamburaši“, u Gari Orkestar „Bačka“, u Aljmašu Orkestar „Zanthowerkli“ pod vodstvom harmonikaša Zorana Barića, u Kalači Orkestar „Čabar“.

Kažu kako, balovi pružaju izvrsnu priliku za zajedničku zabavu i nastupe domaćih društava na svečanostima otvorenja jer tako predstavljaju svoj rad, dokazuju svo-

je postojanje. Za neki bal treba ulaznica, dok je na nekim ulaz slobodan. Tako je na santovački Marindanski bal ulaz bio slobodan kao i na garsko prelo – bili su to balovi s naramkom (piće, kolači i sve drugo moglo se donijeti). Kod Garaca bilo je i „birtaša“. Za kalački „lakomac“ ulaznica je bila 5000 forinti. Za Veliko bunjevačko prelo aljmaška Hrvatska samouprava i Udruga bunjevačkih Hrvata tražili su ulaznicu. I u Sambotelu trebala je ulaznica, a cijena se razlikovala: ulaznica sa stolom i večerom bila je 6500 forinti, samo večera 4900 forinti, a ulaz bez stola i večere bio je 4000 forinti. Sve sam ovo pročitala za Vas s ulaznica koje su organizatori širili na Facebooku. Pred nama i u dolazećem vikendu ima balova. Ako ste željni plesnih koraka, izabrat ćete bal koji je Vama najbliži po duhu i glazbi koja se nudi. Naravno, i po cijeni ulaznice koju može podnijeti Vaš džep. Svi spomenuti balovi organiziraju se u cilju okupljanja Hrvata i njihovih simpatizera te širenja hrvatske kulture uz pjesmu i ples. Na otvorenju jednog od spomenutih balova govornik se sjetio svojeg djeda i svojeg prvog bala. Pitao ga je djed: „Franci, znaš li ti uopće plesati?“. Upitao je djeda kako se pleše, a on mu je odgovorio: „Gledaj plesače, ali im ne gledaj noge, nego lica. Kako im idu noge, tako im ide i glava.“

Branka Pavić Blažetin

Skupština HDS-a

U skladu s odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave predsjednik Skupštine HDS-a Ivan Guban sazvao je redovnu sjednicu Skupštine koja će se održati 11. veljače 2023. godine s početkom u 11 sati u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu. Predložio je i dnevni red s 39 točaka među kojima je: Izvješće o radu glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu za 2022. godinu, Rebalans proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda i institucija za 2022. godinu, Odluka o osiguranju potpore za izdavanje Hrvatskog glasnik, djelovanje Radija „Croatica“, djelovanje internetskog TV-a „Croatica“, djelovanje Hrvatskog kulturnog središta „Croatica“, izdavanje časopisa „Zornica“, izdavanje narodnosnog časopisa „Barátság“ te djelovanje Neprofitnog poduzeća „Hrvatsko kazalište Pečuh“ za 2023. godinu. Osim navedenog na dnevnom je redu usvajanje Plana poslovanja Neprofitnog poduzeća „Croatica“ za 2023. godinu, Zavičaja d. o. o. za 2023. godinu te usvajanje proračuna Hrvatske državne samouprave, ureda, institucija i medija za 2023. godinu. Na dnevnom je redu i Raspisivanje natječaja za ravnatelja Hrvatskog interneta „Collegium Croaticum“ i natječaja za ravnatelja Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra.

Joso Šibalin dobitnik priznanja „Nagrada za narodnosti“

Predsjednik Vlade Viktor Orbán u povodu Dana narodnosti, koji se svake godine obilježava 18. prosinca, zaslužnim je pojedincima i organizacijama dodijelio javno priznanje „Nagrada za narodnosti“. Visoko javno priznanje 2022. godine primilo je jedanaest pojedinaca i dvije organizacije, a među nagrađenima našao se i hrvatski pedagog Joso Šibalin.

Joso Šibalin diplomirao je hrvatski jezik i književnost te povijest i do umirovljenja (2022. godine) 25 godina bio ravnatelj santovačke Hrvatske škole. Uz ravnateljski rad sudjelovao je u projektima prevođenja, uređivanja i pisanja udžbenika za dvojezične hrvatske škole u Mađarskoj. Stručnjak je za narodnosno obrazovanje. U više mandata bio je zastupnik Hrvatske državne samouprave, mjesne Hrvatske samouprave u Santovu, predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

Nagrada za narodnosti dodjeljuje se osobama, udrugama i narodnosnim samoupravama za uzoran rad u području narodnosnog društvenog života, obrazovanja, kulture, vjere, znanosti, medija i samostalnih gospodarskih aktivnosti.

Nagrade su laureatima 16. prosinca u ime predsjednika Vlade Viktora Orbána uručili državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za vjerske i narodnosne veze Miklós Soltész i državni tajnik Ministarstva unutrašnjih poslova za politiku skrbi Attila Fülöp.

„Zajednički i jasan cilj Vlade i političkih predstavnika narodnosti je očuvanje i jačanje 13 autohtonih narodnosti u Mađarskoj“, rekao je državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za vjerske i narodnosne veze Miklós Soltész. Dodao je kako je Vlada proteklih godina u cilju opstanka narodnosti jačala njihovu parlamentarnu nazočnost, pomagala u očuvanju jezika i njegovu prenošenju kao i u njegovanju kulture i običaja. Pomagala je vjerski život, jačala institucionalnu pozadinu, vrtiće i škole. Predstavnici narodnosti snaže ne samo mađarski narod nego jačaju i odnose među državama, rekao je Soltész naglasivši da, iako se nagrada dodjeljuje pojedincu, ona znači priznanje zajednici koja stoji iza njega.

Mađarska Vlada 21. rujna 1995. godine 18. prosinca proglasila je Danom manjina utemeljivši visoko javno priznanje „Nagrada za manjine“. Dana 16. travnja 2012. godine Mađarski parlament taj je dan proglasio Danom narodnosti, a javno priznanje preimenovao u „Nagrada za narodnosti“.

Branka Pavić Blažetin

Državni tajnik Ureda predsjednika Vlade za vjerske i narodnosne veze Miklós Soltész uručuje nagradu Josi Šibalinu

Oni su prvi čestitali našem nagrađenom Josi Šibalinu

Svi dobitnici „Nagrade za narodnosti“ za 2022. godinu

Intervju s predsjednikom Republike Hrvatske Zoranom Milanovićem

„Budite lojalni mađarski građani i znajte odakle ste podrijetlom da biste ostali lojalni mađarski građani.“

Razgovor vodila Branka Pavić Blažetin u Budimpešti 20. siječnja 2023.

FOTO: URED PREDSEDNIKA REPUBLIKE HRVATSKE / ANA MARIJA KATIĆ

▮ *Predsjedniče Milanoviću, na početku našega razgovora zahvaljujem u ime Nefitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ i našega tjednika Hrvatskog glasnika na Povelji Republike Hrvatske koju ste nam dodijelili 12. studenoga prošle godine za izniman dugogodišnji doprinos u promicanju hrvatske baštine, jezika i kulture te u očuvanju hrvatskog identiteta u Mađarskoj. Koliko je važna pisana novinska forma u očuvanju jezičnog identiteta?*

– Nema na čemu. Siguran sam da je bilo s razlogom.

▮ *Nadamo se da je tako i da ćemo i nadalje nastaviti na tom putu. U dvodnevnom ste službenom posjetu u Mađarskoj. Iza vas je sastanak s predsjednicom Mađarske Katalin Novák. Koje su bile teme vaših razgovora?*

– Nismo razgovarali o INA-i i MOL-u, o tome nismo razgovarali, nismo baš nešto ni nadležni za to, a i prošlo je puno vremena. O svemu drugom smo razgovarali: o odnosima dviju država te statusu manjina. Tu stvari stoje manje-više vrlo dobro. Mađarska je susjedna država, dakle Mađarska nije susjed kao negdje kad imaš kuću ili stan pa onda ako ti dojadi, prodaš i odeš. Tu smo zajedno tisuću godina i bit ćemo i dalje zajedno u Europi, ali bili smo u Europi i ranije. Sad je Hrvatska ušla i u šengenski prostor, pa više nema granica. To je svakako osvježanje jer se Mađarska

granica uvijek prelazila uz kontrolu. Slovenska zadnjih 500 godina ili više nije, pa je onda ovih 30 godina bila kontrola. Ja pamtim od djetinjstva, mladosti kad nije bilo granice. Ne samo u Jugoslaviji nego ni u Austriji, Austro-Ugarskoj i tako. Eto, o tome smo razgovarali, o dobrim temama te o međunarodnoj situaciji, krizi i ratu u Ukrajini, ruskoj invaziji.

▮ *Zaključili ste kako nam je potrebna jedna snažna Europa, i Mađarskoj i Hrvatskoj.*

– Da, ali Europa u kojoj se poštuje identitet i suverenitet malih država, svih država, ako ćemo tako, ali i malih država. To nije nikakav stav koji se može staviti u rubriku lijevo ili desno u političkom spektru, nego naprosto samo poštovanje. Dakle, mi i u Hrvatskoj i Mađarskoj kao i druge države imamo demokratski izabranu vlast. Ova je vlast u Mađarskoj odabir mađarskih ljudi koja je u trećem ili četvrtom pokušaju ista. To treba poštovati. Nikakvi birokrati iz Bruxellesa koje nitko nije birao ne mogu po nečijem nalogu, barem po meni ne bi smjeli, uvoditi sankcije i na ovakav način ucjenjivati Mađarsku kao što rade. To ne govorim iz pozicije ideologije jer ja sam, moje porijeklo je ljevica. Orbán, Fidesz i ja se razlikujemo, ali to je jedan segment priče. No ovaj segment o kojem ja govorim puno je veći od političkih stranaka. To je mađarska država. Kao i hrvatska država.

|| *Kao što ste rekli, upućeni smo jedni na druge. Koji su to zajednički geostrateški i politički interesi u Europi koje imaju Mađarska i Hrvatska?*

– O geostrategiji država koje su veličine Hrvatske i Mađarske ne mogu govoriti. U Europi je možda jedino Njemačka toliko velika da o tome govori. Geostrategijom se mogu baviti Amerikanci, Rusi i Kinezi i još netko u nekoj situaciji. No što se tiče naših odnosa, važna je stabilnost i predvidivost da znamo koje su nam koordinate definirane: da imamo granicu, da manjine koje žive s ove i s one strane granice Hrvatske i Mađarske imaju prava i da se osjećaju komforno i ugodno – i kao građani Mađarske, da su joj lojalni, i kao Hrvati podrijetlom. Obrnuto vrijedi i za Mađare u Hrvatskoj kojih ima nekoliko desetaka tisuća najviše, ali to je vidljiva i prepoznatljiva zajednica. Dakle, nije nešto što će nestati i neće nikad nestati. Moramo tu biti uzajamni.

|| *Obratili ste se danas ovdje u Veleposlanstvu predstavnicima Hrvata u Mađarskoj. Naglasili ste kako su veze dviju zemalja vrlo dobre te da i Hrvati u Mađarskoj imaju ulogu u tim vezama te za datke.*

– Imaju, to sam rekao puno puta. Mađarska je prema Hrvatskoj imala jedan vrlo afirmativan, pozitivan stav kad je bilo najteže. Dakle, početkom devedesetih, kad je Hrvatska bila u ratu, napadnuta, okupirana u velikoj mjeri i pod embargom na uvoz oružja. Nismo mogli dobiti poklon. Mogli smo kupiti na crno i to platiti trostruko. To smo i radili i tu je bilo vrlo malo zemalja koje su nam baš pomagale. Ja to govorim iz iskustva diplomata, ne nekoga tko je nabavljao oružje. Time se nisam bavio. Mađari su bili dobronamjerni i rado bi podijelili informacije, drugi to ne bi. To je nešto s čim ja živim i to određuje moju generaciju. Dakle, u teškim trenucima oni su bili korektni.

|| *Kako ocjenjujete situaciju Hrvata u Mađarskoj i što je uloga nacionalne manjine u odnosima dviju zemalja?*

– Obično se kaže da imaju ulogu mosta. Njihovu ulogu vidim kao ulogu dobronamjernih i zadovoljnih ljudi koji su zadovoljni svojim statusom ovdje i u Hrvatskoj te koji mirno i pristojno žive. Ništa više od toga jer na kraju uvijek centralna politika diktira. Dođe netko tko je pun mržnje i zlonamjerman na vlast i onda sto godina dobrih namjera i zdrave politike propadne. Dakle, što je jedan pametan radio sto godina, to budala upropasti u sekundi. To je to.

|| *Sutra ćete ovdje u Budimpešti posjetiti HOŠIG, jednu od naših najvažnijih odgojno-obrazovnih ustanova.*

– Kako sam tu dva dana i kako sutra idem u Veszprém na otvaranje godine grada Europske prijestolnice kulture koji će Veszprém imati kao što je imala naša Rijeka, onda smo vidjeli da prijedodne imamo slobodnog vremena i škola je bila jedini izbor. To je škola za koju nisam ni znao da radi s dvjesto učenika. To je prava škola, nije nedjeljna škola u koju jednom u tjednu stignu nakon mise ili utakmice, nego prava škola. Super! To me raduje!

|| *Spomenuli ste Veszprém. Znaete da se za Veszprém veže jedno veliko hrvatsko ime, naš polihistor Faust Vrančić. Hoćete li se možda sutra u svojem svečanom govoru prisjetiti upravo Fausta Vrančića?*

– Da, naravno. Faust Vrančić je polihistor, genijalac, kažu Leonardo da Vinci. Nije to baš isto, ali njegov je doprinos tehničkoj i humanističkoj kulturi te baštini ogroman. Jezik, rječnici, da. Čudo od čovjeka.

|| *Možda za kraj jedna poruka za Hrvate u Mađarskoj?*

– Poruka je ista kao svakoj hrvatskoj dijaspori (iako Hrvati u Mađarskoj nisu migracija jer oni ovdje žive već stoljećima): Budi te lojalni mađarski građani i znajte odakle ste podrijetlom da biste ostali lojalni mađarski građani. To je sve!

|| *Hvala Vam!*

– Hvala Vama.

Odluka o dodjeli operativne potpore mjesnim samoupravama za 2023. godinu

Nema promjena ni u uvjetima ni u iznosima

Nema promjena u odnosu na prethodne godine što se tiče iznosa operativne potpore iz državnog proračuna za 2023. godinu ni u uvjetima ni u iznosima namijenjenim mjesnim narodnosnim samoupravama. Naime, na mrežnim stranicama Fonda „Gábor Bethlen“ 20. siječnja objavljen je popis narodnosnih samouprava s iznosima koje je dodijelila operativna potpora za rad mjesnih i regionalnih narodnosnih samouprava za 2023. godinu. Mađarska je Vlada državnim proračunom u poglavlju Ureda predsjednika Vlade za operativnu potporu narodnosnih samouprava – izuzev romske narodnosti – osigurala okvirni iznos od ukupno 982,3 milijuna forinti, a u poglavlju Ministarstva unutarnjih poslova za potporu romskih samouprava 1.173,6 milijuna forinti.

Osnovna godišnja potpora za sve samouprave iznosi 520 000 forinti, što je isto kao i posljednjih nekoliko godina. Pravo na potporu ostvaruju sve narodnosne samouprave, uključujući i one koje su nastale preustrojem od mjesnih samouprava, a jedini je preduvjet upis u registar narodnosnih samouprava.

Mjesne narodnosne samouprave imaju pravo na dvostruki iznos utvrđene godišnje potpore, dakle na 1 040 000 forinti (kao i ranijih

godina), ako se u dotičnom naselju na posljednjem popisu stanovništva pripadnicima odgovarajuće narodnosti izjasnilo više od 50 osoba.

Regionalne narodnosne samouprave isto kao i prethodnih godina također imaju pravo na dvostruki iznos utvrđene osnovne godišnje potpore, dakle na 1 040 000 forinti, ako je u županiji (ili u glavnom gradu) broj registriranih mjesnih samouprava (u slučaju Budimpešte gradskih okruga) dotične narodnosti – uključujući i preustrojene mjesne samouprave – najmanje deset, a najviše dvadeset. Regionalne samouprave imaju pravo i na četverostruki iznos osnovne potpore, dakle na 2 080 000 forinti, ako broj registriranih mjesnih samouprava – uključujući i preustrojene lokalne samouprave – prelazi dvadeset.

Državna riznica potporu daje u dvama obrocima: prvi do 31. siječnja, a drugi do 30. lipnja 2023. godine. Operativna se potpora može upotrijebiti do 31. prosinca 2022., a obračun se obavlja najkasnije do 15. ožujka 2024. godine uz pismeno stručno i financijsko izvješće.

S. B.

Bunjevačko prelo u Čavolju

*Bunjevac mi mili Bačo,
Bunjevka mi nana,
Al i mene svatko zove,
Bunjevčica Ana.*

Ivan Petreš: *Bunjevčica*

Prelo je starinski običaj koji se održava u *pokladno vrime* (od Sve-ta tri kralja do *Čiste sride*). To je veselje koje okuplja bunjevački narod svih generacija. *Svidok* nam je postojanja. To je tradicija koju moramo poštivati jer je naša. Zajedno svetujemo. Tamburica koja zvuči *uvik* veselo, koja naše srce dira. Znali su naši predci *živiti, pivat, igrati* i veseliti se. Nek' bude ovaj dan pun veselja, mislima i *osićajima*, nek' se sjetimo naših predaka, nek' bude ova večer u njihovu čast! Pridajmo se ovima trenutcima! Nek' stanu dani, noći, godine... Budimo s njima još dugo!

Naša se čavoljska hrvatska samouprava sad već tradicionalno svake godine s velikim trudom pripravlja na slavlje. Ove smo godine 14. veljače održali naše Bunjevačko prelo koje je na hrvatskom jeziku otvorila naša predsjednica Zita Ostrogonac Kiss.

„U ime naše samouprave s velikim poštovanjem pozdravljam sve prisutne na današnjem prelu. Što znači ova *rič* 'prelo' koja postoji već stoljećima? Znači predenje i zabavu. Prvo je prelo bilo u Subotici 1879. godine, a za to je prvo Veliko prelo Nikola Kujundžić napisao svoje stihove 'Kolo igra, tamburica svira'. To je postala naša himna, koju je uglazbio tamburaš Stipan Mukić. Zapjevajmo sad ovu pjesmu zajedno.“

Gradonačelnica sela Anita Laszlo Csala pozdravila je goste i publiku na mađarskom jeziku.

„Hvala što ste došli na naše prelo, *osićajte* se dobro! Svima želim lijepu i ugodnu večer i nezaboravnu zabavu.“

Nakon himne nastupili su naši mališani i mlada plesna skupina. Izveli su starinske plesove i pjesme u pratnji Tamburaškog orkestra „Bačka“ iz Gare.

Predsjednica Hrvatske samouprave Čavolja Zita Ostrogonac Kiss

Dio nazočnih

Dječja je priredba bila nezaboravna. Čestitam vam! Bili ste *divni i vridni!* *Fala* vam, *dico*, *fala* svima!

Ples su započela djeca. Pozvala su u veliko kolo koje je postajalo sve šire i šire, a tamburaši su samo vukli i vukli dok nije ponestalo...

Ovogodišnje prelo bilo je jedinstveno. Za dobru zabavu pobrinuli su se naši tamburaši, orkestar „Bačka“ iz Gare.

Imali smo i dragog gosta koji je došao čak iz Subotice – Ivana Ivkovića Ivandekića. On je filmski fotograf i fotoamater. Ive je došao *klapiti* i *zabilježiti* našu manifestaciju, prelo fotoaparatom i snimkama jer, kako kaže: „Fotografija je sekunda *vičnosti* i to važi i za ono što je snimljeno. Ikavica, čakšire, čizme s mekanim sarama, zvečke – to sam ja.“ Za uspomenu sam dobila njegovu knjigu „Moja Luca“ i fotografiju, sliku s *bilim salašem* na kojoj je Hrvatski Majur i *igračići*... Budućnost, prošlost, *sićanja*... Kad sam je *vidila*, srce mi je jako lupalo. Mislila sam na svoje *ditinstvo*, na stare i na to što sam od *nji* dobila: vjeru, jezik, običaje koje smo zajedno *proživili*, što je nekad bilo jako važno i čega više nema.

Fala ti, Ive, iz srca na lipom daru!

Zabavljali smo se do zore... Bila je divna i nezaboravna noć. *Fala svima* što ste došli, što ste bili naši gosti, što ste nam svirali *cilu* noć. *Fala* i onima koji su omogućili da smo mogli organizirati ovo prekrasno događanje. Budimo još dugo zajedno...

Stana Gašparović

Najmlađi Čavoljci

Foto: IVANO IVKOVIĆ IVANDEKIĆ

Gala u budimpeštanskoj Palači umjetnosti

U Palači umjetnosti u Budimpešti 6. siječnja održana je cjelovečernja plesna gala u znaku pozdrava novoj kalendarskoj godini pod motom „Oslobodi, Gospodine, narod svoj, blagoslovi baštinu svoju!“. U sklopu programa nastupio je i pečuški KUD „Tanac“ prikazavši običaje Hrvata u Mađarskoj. Kako nam je rekao umjetnički voditelj KUD-a „Tanac“ József Szávai, među plesačima nastupili su i učenici Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ (članovi male skupine KUD-a „Tanac“ – „Pačići“). Tijekom večeri nastupili su brojni renomirani izvođači narodnog plesa i glazbe, među nji-

Foto: GÁBOR DUSA

Običaji Hrvata u Mađarskoj

Pečuški KUD „Tanac“

ma i Hrvati Franjo Dervar (Kume), Andor Végh, nekadašnji plesači Plesnog ansambla „Luč“ i prateći orkestar KUD-a „Tanac“ „ViGaD“. Cilj plesne večeri bio je prikazivanje narodne baštine, plesa i glazbe Mađara u Karpatskom bazenu i s njima živućih naroda te njihovih susjeda. Plesnu večer organizirala je Kuća umjetnosti (Hagyományok Háza). Uz navedene na plesnoj večeri i koncertu sudjelovali su i brojni drugi izvođači: plesna skupina i orkestar Mađarskog državnog folklornog ansambla (Magyar Állami Népi Együttes), niz solista, pjevača, svirača, zborova i plesnih ansambala. Večer je uredio Gábor Eredics, a režirao Gábor Mihályi.

Branka Pavić Blažetin

Blagdansko slavlje u Harkanju

U Baranjskoj županiji jedina je sveta misa na hrvatskom jeziku na Sveta tri kralja ona koja se već dvadesetak godina održava u harkanjskoj rimokatoličkoj crkvi u organizaciji Hrvatske samouprave Harkanja. Ovogodišnju svetu misu u župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova služio je donjomiholjački župnik Josip Antolović uz harkanjskog župnika Ladislava Rontu. Nakon svete mise slijedio je koncert župnog zbora „Sveta Cecilija“ iz donjomiholjačke župe. O zboru se brine i prati ga na orguljama s. Kristijana Kolić, dok zborom dirigira Silvija Ježić Knežević. Zbor „Sveta Cecilija“ uz orguljašku pratnju s. Kristijane Kolić pjevao je i svetu misu. Misi su nazočili brojni harkanjski Hrvati i njihovi prijatelji te politički predstavnici Hrvata u Mađarskoj: pred-

Zbor „Sveta Cecilija“

Donjomiholjački župnik Josip Antolović uz harkanjskog župnika Ladislava Rontu

sjednik HDS-a Ivan Guga, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, generalni konzul Drago Horvat i drugi. Na kraju spomenutog druženja predsjednica Hrvatske samouprave Harkanja Žuža Gregeš i dopredsjednica Đurđa Geošić Radosnai zahvalile su gostima iz Donjeg Miholjca, svim nazočnima te harkanjskom župniku. Slijedilo je druženje oko blagdanskog stola uz pjesmu.

Navedimo kako pri donjomiholjačkoj župnoj crkvi sv. Mihaela Arkandela djeluju tri zbora: župni zbor „Sveta Cecilija“, zbor mladih „Agape“ i dječji zbor. Župni je zbor „Sveta Cecilija“ utemeljen 1929. godine, a svoj je prvi nastup imao 1931. To je bio prvi koncert sakralne glazbe u Donjem Miholjcu. O zboru brigu vode milosrdne sestre Svetog Križa.

Branka Pavić Blažetin

Zaštitnica katoljske crkve i sela Katolja

U organizaciji Hrvatske samouprave Katolja svake godine krajem studenoga održava se godišnja tradicionalna priredba u povodu Dana svete Kate, zaštitnice katoljske crkve i sela Katolja.

Tako je bilo i u 2022. godini. U poslijepodnevnom satima služena je svečana sveta misa na hrvatskom jeziku. Misno slavlje predvodio je voditelj Hrvatskog povjerenstva Pečuške biskupije vlč. Ladislav Bačmai. Svetu misu pjevao je katoljski Pjevački zbor „Karašica“.

U mjesnom domu kulture odvijao se kulturni program. Nastupili su pečuški KUD „Tanac“, harkanjski Mješoviti hrvatski pjevački zbor, skupina „Baranjski Šokci“ iz općine Draž i katoljski zbor „Karašica“. Slijedila je zajednička večera i druženje, a potom bal uz svirku martinačkog orkestra „Podravka“.

Dan je ostvaren uz potporu Državnog tajništva za odnose s vjerskim i narodnosnim zajednicama Ureda predsjednika Vlade preko programa iz Fonda „Gábor Bethlen“.

Prije početka kulturnog programa u ime Hrvatske samouprave sela Katolja nazočnima se obratila predsjednica samouprave Ružica Kovačević Ivanković. Posebno je pozdravila generalnog konzula Dragu Horvata, načelnicu Katolja Nóru Csibi Trubics te velečasnog Ladislava Bačmaja.

Između ostaloga rekla je: „Danas slavimo Dan svete Kate, zaštitnice katoljske crkve. Na njezin dan održava se kermez u Katolju. Ovaj običaj jako je važan za nas mještane Hrvate. Naša manifestacija okuplja ne samo stanovnike sela nego i one Katoljce koji su se odselili iz Katolja. Ti se ljudi svake godine vraćaju u selo da zajedno slavimo kermez.“

Nastavila je priču o katoljskom kermezu: „Naši bi stari rekli ‘Sveta Kata, snijeg za vrata.’ Na taj dan ljudi bi se obukli u najljepšu nošnju. Ujutro bi išli u crkvu na hrvatsku svetu misu, a poslije bi na ručak došla rodbina i gosti. Nakon ručka došli bi svirači i išli od kuće do kuće pjevajući i svirajući. Veselje bi se nastavilo u krčmi, a navečer bi slijedio bal u starom kulturnom domu gdje bi se veselili do zore. Kermez bi se slavio tri dana. Mi smo htjeli na neki način sačuvati taj običaj, zato u povodu kermeza organiziramo ovu priredbu.“

Branka Pavić Blažetin

Orkestar iz Budimpešte nastupio u Hrvatskoj

U sportskoj dvorani Osnovne škole „Donji Kraljevec“ 7. siječnja održan je tradicionalni novogodišnji koncert u organizaciji općine i u suradnji s hrvatskom samoupravom XV. okruga iz Budimpešte.

Na koncertu su nastupili puhački orkestar „Hubay Jenő“ iz glavnog grada Mađarske i donjokraljevečke mažoretkinje.

„Mi kao Hrvati u XV. okrugu koordinirali smo između dvije strane, između orkestra i općine, te smo i osobno dali pomoć u ostvarenju na licu mjesta“, izjavio nam je predsjednik samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma.

Događanju su nazočili načelnik Općine Donji Kraljevec Miljenko Horvat, predsjednik samouprave XV. okruga Stjepan Kuzma sa suprugom, ravnatelj Graditeljske škole Čakovac Damir Srnec, ravnateljica Osnovne škole „Donji Kraljevec“ Sandra Vlahek, ravnateljica Dječjeg vrtića „Ftiček“ Sandra Vlah.

Prisjetimo se, glazbena škola Općine Donji Kraljevec i Glazbena škola „Hubay“ uz inicijativu hrvatske samouprave XV. okruga potpisale su suradnju prije 15 godina.

Neda Maretić

MOHAČ – U organizaciji Samouprave grada Mohača i gradske Tamburaške škole 18. prosinca u Mohačkom kinu „Kossuth“ održan je već tradicionalni godišnji program pod nazivom „Tamburaški Božić“. U sklopu programa nastupili su polaznici Tamburaške škole pod vodstvom majstora tambure Józsefa Kovácsa Vršendánina, „Panonski tamburaški orkestar“ pod vodstvom Ivana Draženovića, Orkestar „Poklade“, Orkestar „Planina“ i Orkestar „Glasovi“.

Trenutak za pjesmu

Kotač

Umor
umor od vremena zamor
od ljudi
nemir nastanka
strah od prolaska stanka
od vremena
tromost
bivanja života življenja
od sitosti
tremor
tijela od straha života
od smrti
svemir
svjetlo lučee od tmine
od nestanka
zamor morija pomor
čovječe penjanje uzbrdo
strah od silaska

Sven Kezele

50. obljetnica smrti Mate Šinkovića u Koljnofu

1972. ljeta... Koljnofci su se pripremali sa svakodnevnom zornicom na Božić. Zadnji tajedan se je veselje svečevanja i iščekanja smanjilo. Dočulo se je da kantor sela Mate Šinković ima zdravstvene poteškoće. Borio se je doma jer nije htio ostaviti svoj ljubljani narod, ali boli su napredovali i konačno je završio u bolnici. Na sam Badnjak je došla tužna vest da je pjesnik, slikar, fotograf i kulturni aktivist umro s četrdeset i pet ljet. To je bio najtužniji Badnjak, bez pjevanja na svetoj maši. Koljnofci onda još nisu ni bili svisni toga da ovakovoga človiaka će biti teško nadomjestiti.

2022. ljeta... Jubilarno ljeta za Koljnofce! Prvo smo u julu na sam sve-tak Pohoda Blažene Divoce Marije k Elizabeti svečevali 250. obljetnicu hodočasne crikve na ku proslavu smo se pripremali već od početka ljeta i na kraju dostojno svečevali. Ljeta se je završilo s tužnim jubile-

Na grobu Franjo Grubić s Marijanom Pajrić

Joško Grubić je recitirao Šinkovićeve pjesme

Čuvari spominka na koljnofskoga velikana

jom. Na poziv predsjednika Društva Hrvati dr. Franje Pajrića 23. decembra su došli prijatelji i zainteresirani stanovnici u kulturni dom na spomen-priredbu. Na sve-tačnosti smo mogli poslušati spominjanja, nažalost, već pokojnih Koljnofcev na Matu Šinkovića. A zapravo ča bi bila jedna ovakova priredba bez recitiranja njegovih pjesmic od stručnoga recitatora Joška Grubića? On je Koljnofcem kroz pjesmic dočarao duh bivšega kantora, a „Koljnofski tamburaši” su muzički oblikovali ovu priredbu. Pred spomen-priredbom su predsjednica Hrvatske samouprave Koljnofa Marijana Pajrić i načelnik sela, ujedno i predsjednik Koljnofskoga hrvatskoga društva, Franjo Grubić položili vijenac na grobu Mate Šinkovića na kom piše „Sluga hrvatskog roda i naroda”. Njegove pjesme su objavljene u zborniku „Na našoj Gori”.

Foto i tekst: Ingrid Klemenčić

Bogatstvo...

Mate Šinković (na sredini) s igrokazači 1957. ljeta

Svečanost predaje maturalnih vrpca u HOŠIG-u

„Živi sretno! – moto je i najljepša želja svečanosti predaje maturalnih vrpca, koji ujedno izražava i nadu. Nadu da su naši učenici spremni i ojačani u svojem znanju, humanosti, vjeri, tradiciji, u opredijeljenosti prema našoj zajednici te u svojem hrvatskom identitetu stigli na prag odrasla doba”, izjavila je na početku svojeg svečanog govora ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan u povodu svečanosti predaje maturalnih vrpca učenicima 12. razreda 2. prosinca 2022. godine.

HOŠIG-ovi maturanti su: Borka Borbola, Edvin Čočaj, Hanna Panna Horváth, Barna Huba Horváth, Nimród Ákos Kepes, Tamás Kohári, Petra Vanda Malina, Markó Nemere Mór, Efe Sancaktar, Boglárka Sarkadi, Balázs Gergő Szabó, Tünde Aisa Szántó, Lúcia Jelena Szilágyi i Zsófia Varga. Njihova je razrednica Marija Šajnović.

Program 11. razreda bio je sastavljen od glazbenih i plesnih točaka te kazivanja stihova.

Ravnateljica HOŠIG-a Ana Gojtan u svojem je obraćanju između ostalog istaknula: „Nemojte zaboraviti da vas nakon predaje vrpca i maturalnih ispita čeka još veća odgovornost – za sebe, obitelj, društvo i za hrvatsku manjinsku zajednicu. Tko sve to doživi, taj će sretno živjeti. Jer pri natjecanju pobjeda ne slovi samo o vlastitom uspjehu, slovi i o tome da svojim uspjesima, znanjem i opredijeljenosti obradujemo i druge. Da smo korisni i za jednu veću zajednicu.

Tu ću spomenuti i drugi moto: Carpe diem, iskoristi dan, ali to ne znači da je samo današnji dan važan i da se uopće ne brine što će biti sutra. Bit je filozofije ovoga mota da se veselite svakom danu, svim trenucima i svim mogućnostima koje život

Maturanti s vrpca

pruža. Radujte se ovoj svečanosti i ovom sjaaju, radujte se jer ste mladi i lijepi, radujte se, dragi natjecatelji, jer u gledalištu mnogi navijaju za vas. Iskoristimo sreću i ljepotu trenutka, a poslije toga živite sretno.”

Program je na mađarskom jeziku vodila i prigodni govor čitala Boglárka Sarkadi, a na hrvatskom Gergő Balázs Szabó.

Oni su zahvalili svima koji dijele s njima sretne trenutke toga dana, dana kad su i njihova srca okičena jer za njih svira glazba, a pjesma govori o njima. Njima i o njima. O maturantima koji se vesele i vole radosnu stranu života.

„Naša je prva uspomena brucosišjada kad smo kao Egipćani i Grci postali pravi članovi gimnazije. Usprkos teškim gimnazijskim godinama, skoro dvije godine smo učili kod kuće u digitalnoj nastavi, uspjeli smo sačuvati zajednicu i kao razred bodriti jedan drugoga i u tim teškim vremenima”, rekao je Gergő Balázs Szabó.

On je zahvalio razrednici Mariji Šajnović na njezinu trudu, radu i pomaganju stihovima Antuna Gustava Matoša koje je recitirala učenica Borka Borbola.

Slijedila je zahvala roditeljima, a onda i video o zajedničkim gimnazijskim danima te zahvala učenicima 11. razreda kojima su savjetovali: „Učite jer imate od koga, uživajte jer imate s kim.”

Slijedila je dodjela maturalne vrpce, vrpce koja je simbol povezanosti škole i maturanata te na samom kraju prekrasan maturalni ples.

Uz učenike i njihove roditelje te učitelje svečanosti su nazočili i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, veleposlanik Mladen Andrić i brojni drugi gosti.

Svečani trenutak

Neda Maretić

Nagrada „Caritas Hungarica” Nardarki Anici Seper

U južnogradišćanskom naselju Nardi marljivi, odani, skromni i za pomoć svenek pripravnici ljudi stoju. To dokazuju i vlasnici visokoga priznanja „Caritas Hungarica” – predlani je to odličje dobio dr. Šandor Horvat, a krajem prošloga ljeta Ana Seper.

Ona se je začela djelati još 1993. ljeta u Željezožupanijskom Caritasu u Sambotelu pod peljanjem Mariette Régvári-Tuczai. „Onda nas je bilo jako malo, nismo imali institucije, a prva nam je bila zadaća da pripravimo pakete za pomoć familijam s čuda dice, a isto tako i mlahavim i nemoćnim ki su bili u teški životni

Foto: KRISTINA GLAVANIĆ

Odlikovana Gradišćanka

prilika”, kaže u uvodu odlikovana pomoćnica. Ona je takova osoba ku su u Caritasovoj bolti i zbog ljudske riči poiskali mnogi. Onda su posjetitelji povidali tuge i poteškoće, podilili su s njom i veselje, a med njimi su bili i umirovljeni farniki iz bližnjega sta-

račkoga doma. Ona je jako rado djelala onde i zbog familijarne atmosfere. Ljeta 2006. je bila zaposlena u sambotelskoj Biškovskoj palači, kuhala je, čistila i nije ju tribi bilo moliti za bilo kakovo djelo, spolom je stala na raspolaganje. Sa zahvalnim srcem izgovarala je ime duhovnika Ratištofa dr. Antona Kolića, ki je u to vrijeme išao maševati u Nardu. To poznanstvo i prijateljstvo otprlo je i druge perspektive, kad su Gospodin jednoč pitali, što bi potribovali u Nardi. On je nabavio, sakupljao u Austriji dugodurajuće jilo, slatkiše, rublje, sve što je moglo razveseliti ljude u nevolji. Nardarka je 2014. ljeta stupila u mirovinu i, kad je otvoren nardarski Caritasov tabor, jur je bila prva ka se je javila za pomoć, na tom mjestu kade svako ljetu za većsto mališanov osiguraju zabavno i zanimljivo ljetno počivanje. „Velika je radost biti skupa s dicom, jako čuda ljubavi daju nam”, naglasila je odlikovana Nardarka, ka je i to rekla da su zvanaredno dobri kontakti s nardarskom samoupravom, načelnicom Kristinom Glavanić i mjesnim farnikom Tamásom Várhelyijem i sa crikvenimi pretpostavni. Ona je pred petnaestimi ljeti skupasabrala i grupu od 10 do 15 nardarskih žen ke se sad jur stalno vraćaju u Caritasov tabor kuhati, peći i pomoći. I doma pozna i aktivno pomaže stare ljude, penzioniste, batri one ki su sami ostali, ali uprav velike familije. Ne dostanu od nje samo hrabrujuće riči nego i pomoćne pakete sastavljene od hrane. To je tako bilo i za vrijeme Domovinskoga boja u Hrvatskoj, kad je tribi bilo pomoći, a i lani kad su se odvijale humanitarne akcije za Hrvate ki su pretrpili potres. Ovo priznanje Katoličkanskoga Caritasa njoj čuda znači uz veselje, a i nadalje će ju motivirati da još već učini za ljude ki se najdu u iznimni krizni situacija, osebujno na domaćem pragu.

Tiho

80-ljetna ugarska vojna tragedija pri Donu

Koljnofsko spominjanje

„I dokle moja misao zajde tamo, moje tijelo već nije živo na snižnoj paši, nigdar već domom zajti neću, tako misli na me i pri Donu Ugarska domovina”.

(Nepoznati vojnik)

Pred osamdesetimi ljeti, 12. januara se je začeo kobni napad Črljene armije suprot 2. korpusa Ugarske vojske pri Donu. Zničenje ugarskoga katanstva je danas jedan od najtežih zgubitkov ugarske povijesti iz Drugoga svitskoga boja. U spomen te tragedije su kotrigi Šopronskoga društva za očuvanje tradicij husarov, kod koljnofske pivnice Pajrić, pri kontrolnoj točki „Krasznoje” stali u službi 14. januara, u subotu, od 10.30 do 13 uri i čekali diozimatelje Spomen-ture Don 80. Predsjednik spomenutoga Društva je Koljnofac, Robert Grubić. U medjuvrime su na grob nepoznatoga vojnika na koljnofskom hataru položili vijenac i nažgali sviću načelnik Koljnofa, Franjo Grubić, zamjenik načelnika Geza Völgyi, a seosko peljačtvo otsprohodio je na spomenuto mjesto i Mladen Mišurić-Ramljak, liktar partnerske općine Kiseljak u Bosni i Hercegovini.

Tiho

Foto: FACEBOOK ŠOPRONSKOGA DRUŠTVA ZA OČUVANJE TRADICIJE HUSAROV

Pedeset godina lukoviške okružne škole

U lukoviškoj osnovnoj školi 20. prosinca 2022. u povodu njezina djelovanja kao okružne škole obilježena je 50. godišnjica postojanja.

U 50 godina dosta se toga promijenilo. Mnogi već, nažalost, nisu među nama. Druge je život rasuo po svijetu, ali su uspomene ostavile školu u našim srcima. Ona je uvijek bila i uvijek će biti mjesto gdje se svakodnevno otvaraju vrata u svijet novih otkrića.

U povodu jubileja ustanove prisustvovali su brojni gosti: predstavnik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, ravnateljica Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra Zsanett Vörös, predstavnica Kapošvarkog okruga Klara Kečkeš Detelić, predsjednik Barčanske mikroregije Tamaš Reiz, dopredsjednica Hrvatske samouprave Šomođske županije Klara Kovač, predsjednici hrvatskih samouprava okolnih sela, predsjednici mjesnih samouprava, ravnatelji škola, bivša ravnateljica Nóra Varga Kečkeš, sadašnji nastavnici,

predstavници generacija bivših učenika i sadašnji učenici.

Ravnateljica škole Katinka Maróti Mezei obratila se okupljenima s prigodnim riječima. Prisjetila se pojedinosti iz prošlosti, govorila o postignućima učenika i nastavnika. Istaknula je kako je prošlost vrlo važna za budućnost i da ne smijemo zaboraviti naše običaje: hrvatski jezik, glazbu i ples.

Motiv njezina svečanog govora bila je zvijezda koja sja, pokazuje put. Ona je svjetlo koje raste te simbolično možemo reći da je zvijezda znanje, nada, a škola mjesto gdje se rađaju svjetlo i mogućnosti. Djeca traže svoje zvijezde, putokaze koji ih vode njihovim putom, a to su učiteljice, nastavnice i nastavnici. Logo za 50. godišnjicu nacrtala je učenica 8. razreda Karolina Kádár.

U okviru programa predstavljeni su crteži naših učenika te fotoizložba nastavnice Biserke Brantner Kolaric.

Učenici izvode prigodni program

Dio uzvanika

Dijelovi nošnje – Tamara Čonka

Tri preslice – Grga Pál Szabó

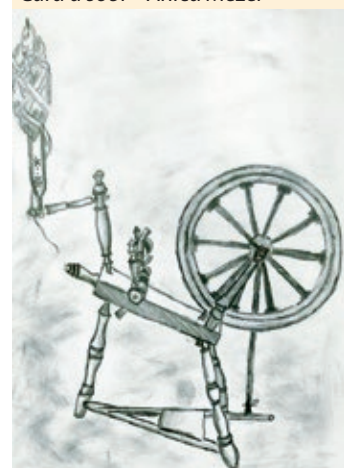
Škrinja – Matej Horvat

Cura u nošnji – Kitti Mezei

Cura u sobi – Anica Mezei

Kolovrat – Dora Mezei

Preslica – Alex Bogdan

U svečanom programu prisjetili smo se bivših nastavnika, predstavili smo projekt, prikazali narodne i moderne plesove te recitali stihove.

Glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga poklonio je školi spomen-ploču.

Na kraju smo se raspoloženi i veseli okupili oko torte te prisjetili uspomena razgovarajući s bivšim učenicima.

Anica Popović Biczák

Mala stranica

Pahuljice, pahuljice, padajte...

Konačno je stigao i snijeg. Svi smo mu se veselili te, iako nije trajao dugo, ipak smo se mogli malo sanjkati, raditi grude i snjegovića, diviti se njegovoj ljepoti. Nadamo se da će još padati i zadržati se na tlu kako bismo mogli uživati u zimskim radostima bez odlaska u druge države ili u planine. Svi znamo da snijeg čine sićušne pahulje čarobna kristalnog oblika i, ako uspijemo uhvatiti koju na rukavicama (na kojima se ne otope tako brzo), vidimo različite oblike.

Snježne pahulje nastaju u oblaci- ma, ali one nisu najmanje čestice snije- ga nego snježni kristalići koji se pove- zuju čineći pahuljice. Ako snijeg pada dok su temperature niže, manje se kri- stalića veže u pahuljice – koje su onda sitnije. Ako je temperatura nešto viša, pahuljice sadržavaju velik broj kristala, pa se tad kaže da snijeg pada „u krpama“.

Pahulje snijega padaju prosječnom brzinom od 1,7 m/s. To znači da im treba otprilike pet minuta od oblaka do zemlje. Pahulja snijega zapravo je nakupina sitnih kristalića leda različitih oblika.

Vrste snježnih pahulja ovise o okolišnim uvjetima i zbog toga možemo razlikovati različite vrste pahulja. Rast ledenog kristala ovisi o toliko faktora da je malo vje- rojatno da će se u prirodi pojaviti dvije jednake pahuljice.

Postoje jednostavne prizme, zvjezdane oštrice i zvjez- dani dendriti. Struktura pahuljice određena je temperatu- rom i vlažnošću zraka kroz koji prolazi dok pada na tlo. Jedna je od karakteristika pahuljica koja najviše privlači ljudsku pozornost njihova simetričnost. U svijetu matema- tike simetričan je objekt savršen objekt. Simetričnost se pojav- ljuje kod pahuljica jer se kapljice vode udružuju i kondenziraju duž grana ledenih kristala. Budući da se istodobno stvaraju u istim uvjetima, simetrične su.

Proslavite ga pizzom

Jedno od najpopularnijih jela današnjice sigurno je pizza, no možda mnogi od vas ne znaju da pizza ima i svoj dan, a to je 9. veljače. Naime, tad se održava Svjetski dan pize. Povijest tog jela seže stoljećima unazad, a iz Europe se s vremenom proširila po cijelom svijetu. Uoči Svjetskog dana pize donosimo vam tri zanimljivosti o tom omiljenom talijanskom jelu.

Pizza je bila hrana siromašnih

U prošlosti je *pizza* bila jelo siromašnih. Tek kad je 1889. godine talijanska kraljica Margherita di Savoia posjetila okolicu Napulja i okusila tu delikatesu, jelo je dobilo potpuno novo mjesto u dru- štvu. Među pripremljenim *pizzama* bila je i ona s bojama Italije (bijela *mozzarella*, crvena rajčica i zeleni bosiljak).

Prva pizzerija u Napulju

Pizza se u Italiji oko Napulja počela pripremati još u predrenesan- sno doba. Na popularnu lepinju počeli su dodavati rajčicu, koju su dotad smatrali otrovnom, i *mozzarellu*. Prva *pizzeria* na svijetu otvorena je upravo u Napulju, a zvala se „Antica Pizzeria Port’ Alba“. Ista se ta *pizzeria* i danas nalazi na mjestu gdje je prvotno otvorena.

Pizza margherita nazvana je po kraljici Margheriti di Savoia

Moderna *pizza* započinje svoj uspon 1889. godine, kad je kraljica Margherita di Savoia sa svojim suprugom Umbertom posjetila Na-

pulj i zatražila od najpopularnijeg *pizza*-majstora Raffaelea Espositoa da joj pripremi svoj specijalitet. Raffaele, kojeg mnogi nazivaju ocem *pize*, osmi- slio je *pizzu* nadjevenu rajčicom, svježim bosiljkom i *mozzarellom*, što je podsjećalo na talijansku zasta- vu. Kraljicu je *pizza* oduševila, a u njezinu čast dobi- la je ime „Margherita“. I danas je to najpopularnija *pizza* na svijetu.

Za pametne
i pametnice

XIII. Međunarodna utrka „Mura“ u Keresturu

Ukupno je 122 trkača sudjelovalo na tradicionalnoj Međunarodnoj utrci „Mura“ koju je 21. siječnja priredila Hrvatska samouprava Kerestura u suradnji s mjesnom Osnovnom školom „Nikola Zrinski“ iz Kerestura. Utrkivalo se u polumaratonu, četvrtmaratonu i šesnaestini maratona te su se polaznici dječjih vrtića mogli natjecati na 400 metara. Na utrku su stizali trkači iz raznih pomurskih naselja, iz Keszthelya, Letinje, Velike Kaniže, Budimpešte te iz susjednog Međimurja.

Keresturska osnovna škola oduvijek je ulagala u sportske aktivnosti i odgajala mlade koji rekreativni sport smatraju važnim. Ustanova (još dok nije imala sportsku dvoranu) imala je izvrsne gimnastičare na državnim natjecanjima. Tradicija se sporta nastavljala, a danas se u modernoj sportskoj dvorani još više njeguje. Učenici keresturske škole izvrsni su stolnotenisači. Prošle godine bili su sudionici državne učeničke olimpijade, a također su vješti u trčanju i nogometu. Sve su to rezultati višegodišnjeg ulaganja u sport te redovita i sustavna bavljenja sportom. Školska ustanova redovito organizira trčanje za učenike, a oni sa sobom povedu i roditelje, koji se također uključuju u trčanje. U svemu tome ogromnu ulogu ima trkačica-učiteljica dr. Erika Rac, koja i sama trči čak i maraton te promovira zdrav način života među mladima. U tim nastojanjima uvijek pomaže i mjesna hrvatska samouprava i Udruga „Zrinski kadeti“. Organizacija je već uhodana – trkači se registriraju u osnovnoj školi, učiteljice na raznim postajama nude piće, čokoladu i bananu za okrepu, policajci pomažu u reguliranju prometa, umirovljeni je liječnik uvijek pripravan u slučaju nezgode, pripremljene su nagrade za sve sudionike te medalje i pehari za najbolje. Trči se od škole prema Novome Zrinu preko Kanižnice i šume. Trči se na asfaltu, šljunku i zemljanoj cesti kako bi se trkači mogli iskušati na raznim terenima. Rute su označene s vrpcama da trkači koji ne poznaju teren ne zalutaju. To i karta koja je bila izvješena na zidu u školi bilo je pomoć i trkačima iz Hrvatske. Atletičarka Ivana Zeljka iz Čakovca na nagovor svojeg dečka sudjelovala je u utrci i bila je oduševljena organizacijom i prekrasnom prirodom. „Jako je lijepa priroda! Moj je dečko već trčao ovdje i jako mu se sviđelo, pa je i mene nagovorio da dođemo. Lijepo je da se toliko rekreativaca uključuje u utrke, da nisu samo kod kuće pred računalom i televizorom“, rekla je Ivana nakon što je osvojila prvo mjesto u svojoj kategoriji. Josip Pintarić stigao je iz Štefanca. On radi zdravlja rekreativno trči već godinu dana, njemu rezultati nisu važni. „Ja sam vidio na društvenim mrežama objavu i odlučio sam doći. Ne pripadam klubu, nego trčim samo kad imam vremena. Posjećujem sve te utrke u blizini. Lijepo mi je družiti se s ljudima i upoznavati prirodu“, rekao je g. Pintarić te dodao kako bi bilo dobro da se izgradi most kod Kotoribe i Kerestura jer bi tad samo pretrčao preko njega. Sándor Gyenge doputovao je čak iz Budimpešte kako bi sudjelovao u utrci. Rekao je da nakon ozljede ponovno trči, a prošle je godine sudjelovao u 85 utrka. Mnogim je sudionicima bilo najvažnije druženje, no organizatori su ipak dodijelili nagrade u svim kategorijama za prvo, drugo i treće mjesto.

U kategoriji za vrtićku dob medalje su osvojili: Lara Mezei, Rozi Virovecz i Bálint Hajdu. U kategoriji do 10 godina (na 2,5 km) prva tri mjesta osvojile su djevojčice: 1. Hanna Hervai, 2. Evelin Sánta i 3. Kincső Papp, te dječaci: 1. Zsigmond Molnár, 2. Harley Valentine i 3. Zoltán Áron Horváth. Na 5,3 km prvo je mjesto osvojila djevojčica Mira Vargovics, a prva dva mjesta dječaci: 1.

Na startu

Roland Hajdu i 2. Tamás Mikolán. 10,5 km u toj kategoriji uspjela je pretrčati jedino Enikő Sánta. U kategoriji 11 – 12 godina 2,6 km najbolje su pretrčale sljedeće djevojčice: 1. Zselyke Szegedi, 2. Emília Molnár i 3. Regina Horváth, a od dječaka Áron Lukács. 5,3 km trčali su samo dječaci: 1. Dominik Horváth i 2. Flórián Mátek. Daljinu od 10,5 km uspjela je pretrčati Maja Vargovics. U kategoriji 13 – 14 godina 2,6 km trčala je Nóra Bunczom. Na 5,3 km trčali su samo dječaci, najbolji su bili: 1. Luka Valentine, 2. Benedek Bánkúti i 3. Bálint Szabó. U kategoriji za 15 – 18 godina na 2,6 km najbolje su bile djevojke: 1. Anna Virovecz i 2. Katalin Kápics, a među dječacima Kovács György. Na trasi od 5,3 km među djevojkama bile su: 1. Anna Bagarus i 2. Blanka Kertész, a među dječacima prvo je mjesto osvojio Roland Horváth. U toj su kategoriji 10,5 km pretrčali Laura Borsos i Dominik Béli osvojivši tako prvo mjesto. Najviše je sudionika bilo u kategoriji 18 – 45 godina. 2,6 km trčala je jedino Szilvia Manfai, a na 5,3 km najspretnije su bile sljedeće trkačice: 1. Ivana Zeljko, 2. Bernadett Vitelics i 3. Nikoletta Gombor, a među muškarcima: 1. Zsigmond Molnár, 2. Zoltán Pacsa i 3. Attila Pataki. Prva tri mjesta na 10,5 km osvojile su: 1. Alexandra Tóth Benczik, 2. Anna Belák i 3. Gabriella Mózesné Vándorfi, te među muškarcima: 1. Zsolt Lódrí, 2. Igor Balaban i 3. Gergely Jezerniczky. U toj se kategoriji trčao i polumaraton, u tome su najuspješnije bile: 1. Mónika Kiss i 2. Anita Cserjés, a među muškarcima: 1. József Kepe, 2. Saša Horvat i 3. László Kárász. U kategoriji za seniore 2,6 km trčali su samo: 1. Attila Sziva i 2. Sándor Gyenge. Na 5,3 km najuspješnije su bile: 1. Dénesné Tóth, 2. Renáta Horváthné Réffy i 3. Zsuzsanna Fábics, a među muškarcima: 1. Tamás Kolonics, 2. János Mózes i 3. Róbert Póré. Među ženama na 10,5 km možemo istaknuti sljedeće pobjednice: 1. Katalin Bedő, 2. Éva Nagy Horváthné i 3. Gabriella Réti, a među muškarcima pobjednici su: 1. Gyula Bátori, 2. Péter Köves i 3. Josip Pintarić. U toj su se kategoriji mnogi iskušali u polumaratonu u kojem su najuspješnije bile: 1. Andrea Vass Péterné, 2. Krisztina Mlinárscsik i 3. Rozália Vigh Korcsmárosné, a među muškarcima: 1. Csaba Pauló, 2. Zoltán Horváth i 3. Zsolt Dezső. Utrku je materijalno potpomogao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Beta

Petroviski umirovljeni dušobrižnik Vilmoš Harangozo

Novi kanonik Sambotelske biskupije

Petroviskoga umirovljenoga dušobrižnika i donedavnoga farnika Kisega Vilmoša Harangozoa lani, 10. decembra, u okviru svetačnosti Blaženoga Jánosa Brennera, martira komunističkoga režima, sambotelski biskup dr. János Székely imenovao je novim kanonikom Sambotelske biskupije uz ove riječi: „S velikom zahvalom velimo 'Bog plati!' za većdesetljetnu odanu i alodovnu dušobrižničku službu, zahvalimo mu za obnavljanje i sazidanje crkav, njegovanje svećeničke zajednice i sadašnju veliku potporu i pomoć na području petroviske fare. Blagoslov Božji neka sprohadj njegovu daljnje duhovničko djelovanje!" Dvadeset i osmi duhovnik Petrovoga Sela od 1659. ljeta ujedno je i zadnji posvećeni duhovnik našega sela. Zaredjen je bio za duhovnika u sambotelskoj katedrali 1968. ljeta, kade je sad imenovan i kanonikom. Brojne štacije službovanja je imao u Rábakéthyu, Semenincu/Muraszemenye, Páki, Kisegu, Dolnjem Seniku, Serdahelu, Pustari, Sumartonu. Petnaest ljet dugo bio je farnik Kisega i predlani je stupio u zasluženu mirovinu u rodnom selu, kade aktivno pomaže vjerski žitak od Narde do Petrovoga Sela. Ljeta 2018. održao je svoju zlatu mašu u društvu brojnih Petrovišćanov, rodjakov iz Australije, Austrije, Amerike i mnogih subratov iz domaće i Željzanske biskupije.

FOTO: SAMBOTELSKA CRKVENA ŽUPANIJA

Tiho

Zidni kalendar petroviske fare i ljetos za vjernike

S dolaskom duhovnika Tamása Várhelyija u Pinčenu dolinu 2007. ljeta petroviskoj fari priključeno je još pet narodnosnih sel – od Narde prik Gornjega Četara, Hrvatskih Šic, Pornove do Keresteša. Odonda imamo svakarčkovih pokušajev da se i u dokumentaciji pojavljuju ova sela u jednoj cjelini i skupščini. Lani je pokrenuta inicijativa da se sa slikami vjerskoga karaktera iz šest sel obraduju vjerniki. Za svaki dan vidljivi su svetki, crkvene svetačnosti na području petroviske fare, a ovde se sporazumu i filijale. Ljetos smo se mogli veseliti jur u redu drugomu izdanju zidnoga kalendara Fare Petrovoga Sela s molitvenimi namjerami pape Franje za aktualno ljeto. Na naslovnoj stranici vidljiva je umjetnička fotografija Renate Fixl iz Keresteša. Polag nje s vlašćimi kipici još su sudjelovale četarska fotografinja Kristina Horvat, novinarka vašega lista Timea Horvat, Petrovišćanka Kinga Keglović i drugi anonimci ki su ov projekt potpomagali sa svojimi djeli. Na zidnom su kalendaru uz ostalo: pornovski spomenik najzadpriključenja k Ugarskoj, šički križ na pragu sela, petroviska kapela sv. Štefana, staro raspelo, grobni spomenik u keresteškom cintiru, noćni pogled na četarsku gorsku kapelu Blažene Dvice Marije, panorama oko crkve Male Narde, četarska crkva sv. Mikule (ka je lani svečevala 170 jubilej sazidanja), petroviski cintir,

nardarski Božji dom, milosni kip Blažene Dvice Marije u susjedstvu šičke crkve sv. Ane, keresteška crkva na Svih svetih i pornovska crkva u noći. Na zadnjoj stranici vidljiv je red mašov u naselji Pinčene drage. Kalendar se more kupiti u svakoj crkvi za 1650 Ft i tiskan je, uprav tako kot i lani, u 200 primjerkov. Polag toga gotova je i karta kalendara sa slikami spomenikov najzadpriključenja vjernih sel jer ljetos se svečuje stota obljetnica da su se ova sela po Trianonskom diktatu za već misečnom austrijskom okupacijom vraćena k Ugarskoj. Kako smo doznali od farnika Tamása Várhelyija, u posebnoj se djelaonici pripravlja jur i nova, bogato ilustrirana knjiga o minulom petoljetnom djelovanju dotične fare. Za to nudja jur primjer u 2017. ljetu tiskan zbornik o prvom desetljeću vjerskoga žitka sel u Pinčenoj dolini pod skupnim ravnanjem petroviske fare.

Tiho

Aktivnosti Hrvatske samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera

Hrvatska samouprava Staroga Budima – Bekašmeđera i u prvom tromjesečju 2023. godine na bogatim kulturnim programima očekuje sve koje zanimaju hrvatska kultura, književnost i povijest.

Navodimo programe koje smo već ostvarili i koje planiramo ostvariti u prvom kvartalu 2023. godine:

3. veljače 2023.

Organizirali smo književnu večer na kojoj smo predstavili **Orsolju Péntek**, spisateljicu i slikaricu hrvatskog podrijetla i urednicu časopisa „Starobudimski Anziks”, i njezin novi roman pod naslovom „**Vénusz jegyében**”, koji je objavljen u jesen 2022. godine.

Razgovor s autoricom vodio je **dr. sc. Stjepan Blažetin**, književni povjesničar, književnik, prevoditelj, predsjednik Odsjeka za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

18. veljače 2023. (subota), 15:00 – 18:00

Održat ćemo predavanje pod naslovom „**Koliko imena imaju Hrvati u Mađarskoj?**” na kojem ćemo prikazati kako su se mijenjala imena etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj u različitim razdobljima (npr. Toti, Dalmatinci, Raci, Šokci, Illyro-Croata itd.).

Predavanje drži **dr. Sándor Horváth**, etnograf, viši asistent na Odsjeku za slavistiku Visoke nastavničke škole „Berzsenyi Dániel” Sveučilišta Eötvös Loránd (ELTE) i kurator Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj.

8. ožujka 2023. (srijeda) u poslijepodnevnom satima, na rođendan slikara Tibora Boromisze,

sa sentandrijskim Dalmatincima organizirat ćemo memorijalnu šetnju kod njegove spomen-kuće i groba u Sentandriji.

22. ožujka 2023. (srijeda), 17:00 – 19:00

Održat ćemo predavanje na mađarskom jeziku pod naslovom „**Prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvatskog glasnika**”, koje će prikazati dosadašnju povijest, sadašnje stanje i poželjnu budućnost tjednika koji izlazi više od 30 godina.

Predavanje drži **Branka Pavić Blažetin**, pravnica, profesorica, novinarka i glavna urednica.

Molimo zainteresirane da pošalju svoje predregistracije na naše programe, a mi ćemo im poslati mjesto i konačne detalje programa. Predbilježbe primamo na e-adresu obudaihorvatok@gmail.com ili na tel. 06/20-362-9080.

S poštovanjem,

*Dr. István Attila Szoboszlai, Klara Ninčević i Marijana Jakošević
članovi Hrvatske samouprave Staroga Budima – Bekašmeđera*

Na gradilištima u Sisačko-moslavačkoj županiji

Državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Miklós Soltész 14. prosinca boravio je u Sisku i Petrinji. U njegovoj delegaciji bio je i predsjednik HDS-a Ivan Gugan. Državni tajnik Soltész susreo se sa sisačkim biskupom Vladom Košičem i posjetio gradilište I. osnovne škole u Petrinji, koja se gradi uz potporu i donaciju mađarske Vlade.

Uz potporu mađarske Vlade u okviru projekta koji vrijedi 25 milijuna eura gradi se osnovna škola u potresom pogođenoj Petrinji. Gradnja se odvija u najboljem redu. Do kraja 2023. godine bit će završena obrazovna institucija.

U novoj će školi na tri razine biti 20 učionica. U prizemlju će biti kuhinja, blagovaonica i osam učionica. Imat će sportsku dvoranu i jednu manju dvoranu. Na prvom katu bit će administrativni uredi, zbornica, ured ravnatelja i ostale učionice, dok će na drugom katu biti i jedan rehabilitacijski centar. U planu je da zgrada bude pristupačna i osobama s ograničenom mogućnošću kretanja.

Izgradnja I. osnovne škole u Petrinji ostvarena je uz donaciju Mađarske u okviru programa „Hungary Helps” i u suradnji s Mađarskom ekumenskom organizacijom za pomoć. Dana 17. studenoga 2022. godine postavljen je krov objekta na kojem su radovi započeli 23. lipnja 2022. godine.

Napomenimo kako su Hrvati iz Mađarske sporazumom donirali 450 tisuća kuna za obnovu područnog odjela sisačke Glazbene škole Frana Lhotke u Petrinji te da je mađarska Vlada podupirala i gradnju potresom pogođene crkve sv. Nikole i Vida u Žažini.